

Ի վերջոյ • Ճինիւիւ խնին իր տղոցը կոստաւ թողուցած
չորս տեղութիւններէն մէկն է • ր կը լուար կանաւ Սե ու կոստից
ծովուն հիւսիսայն կողմի եղած երկիրներով, գրեթէ բոլոր
Ուստատունով ու Լեհաստանի մէկ մասով :

նատարը շարունակեց իր ճամբան ինչուան Կոստան-
դնուպոլիս, և ուղղակի իր բնակարանը իջաւ. ետքը
Բարձրագոյն Գուռը երթալով բոլոր մեծամեծնե-
րուն հետ տեսնուեցաւ. անկէց Պէյլէրպէյի իւր
բունական պալատը գնաց Վեհափառ ինքնակալին
ներկայանալու :

Աս առթով Սէրվիայէն առնուած լուրերը շատ
հաճելի են. երկիրը հանգարտութեան մէջ է ու
նոր իշխանի մը ընտրութեան կը պատրաստուին ե-
ղեր : Կըհաստատեն թէ Բեքսանդը իշխանին
վերստին ընտրութեանը բնաւ հակառակող մը չկայ :
— Եկող չորեքշաբթի պիտի մեկնի ասկէ Բարձրա-
պատիւ (սմանեան ծովուկալը Սիջիւրական ծովու
մէջ պոռոյտ մը ընելու չորս մեծ նաւով երկու Ֆրէ-
կաթով ու քանի մը փոքր նաւերով :

— Երբ շոգենաւ փէթի թիճարէդ որ փաշանե-
րու ընկերութեան հրամանաւը Լոնտոն շինուած է,
երեքշաբթի իրիկուն հասաւ հոս :

ԵԳԻՊՏՈՍ

Բեքսանդիւ, 14 Յունիս :

Ամուս 6ին Վսեմափայլ Խարահիմ փաշան Գա-
հրէէն եկաւ իր ծաղկահասակ որդւոյն Խամայիւ
պէյին ընկերութեամբ, ու անմիջապէս գնաց իր
Բարձրապատիւ հօրը հետ երկարօրէն տեսնուեցաւ.
անկէց իրեն համար պատրաստուած փառաւոր պա-
լատը երթալով, քաղաքիս մեծամեծներուն այցե-
լութիւնը ընդունեց : Քանի մը օր անցին ինչ
Բարձր. Գոհարաքան ալ տեսութեան գնաց անոր.
Խարահիմ փաշան ինչուան պալատին գուռը իջաւ
զինաւորեց իր հայրը :

Ապագա փաշան Գոհարաքային թուր երեկ հա-
տաւ հոս. Խարահիմ փաշային անդրանիկ որդին
Բհմէտ պէյն ալ գալու է մօտերս Գահրէէն :

Պոստայի շոգենաւ ամուս 8ին Սուէդ հասեր է :
Աս անգամ շատ քիչ ճամբորդներ կան եղեր մէջը.
Մալդայէն եկած նաւուն մէջ ալ մինակ վեց հոգի
կային, ինչու որ աս կողմերու ամուսնային ստատիկ
տաքը արդէք մըն է ճամբորդներուն երթելու
թեանը. ու ամէն տարի աս միջոցիս հասարակօրէն
կըքինայ անոնց թիւը, ու շոգենաւերը շարունակ

երկիրը, զարկաւ անոր իշխանը Խայր ու Վօլա գետե-
րուն մէջ տեղը, ու նորէն դարձաւ Սըմըղանտ բաղնա-
թիւ գերիններով :

1392 ին Յունիս ամսուն մէջ ճամբաւ ելաւ տիրելու
համար Պարսկաստանի մնացորդին, գնաց Մալանդարան
Լմուլ ըստած քաղաքը երեց ու բնակիչներն ալ արեան
մէջ լողացուց :

1393 Յունվարի 9ին կողոպտեց Քիւրտիստանը, Սու-
րիստանը, Խուզիստանը, տարաւ սոսկում ու սարսափ
մինչև Քաղպին ու Պաղտատ, զարկաւ Երազի թագա-
ւորը որ մեռաւ ծեծին մէջ, Քալեց Պաղտատու վրայ ու
տիրեց անոր, նաև Պասրաին, Սուսուլին ու Վէքրիդին
ու մարդու գլխէ բուրգեր (պուրճեր) շինեց : Սիջակտի
ու ստորին Լայաստանի փոքր իշխանները հարկատու
ըրաւ ու տիրեց Սէրտին :

1395 Փետրվարի 28ին նորէն քալեց Քալեքի գէմ :
Այս արշաւանքին մէջ տիրեց Սուքաի, ինչպէս կըսեն
արեւելեան պատմագիրները, որ ուստի կը թխտեն պըն-
դելով թէ Լէնկթիմուր Ռէզանէն անդին չանցաւ, կո-
ղոպտեց Սուսսիան ու Լհաստանը : Ինչէն ետեւ ինչպա-

սպրանք կըկրեն. ասանկ կերթայ ինչուան սեռ
տեմբեր :

Կաւալարութիւնը քսան բժիշկ խնդրեց Լա-
րոպայէն, Լազիպոտի զանազան գեղերուն համար,
ուր տեղի բնակիչները բոլորովն զրկուած են
բժշկական օգնութենէն :

ՄԱԿԵՂՈՒՆԻՆ

Արշաւիք, 9 Յունիս :

Օսմանեան շոգենաւը Լէնկ Տիւնեա վերստին
Սիւանիք եկաւ, 1061 հոգի բէաֆ զօրքերէն առնե-
լու, նմանապէս շատ ճամբորդներ և ապրանքներ
ալ, Պօլիս տոնելու համար : Կերենայ թէ աս շո-
գենաւը ուրիշ շատ ճամբորդութիւններ ալ պիտի
ընէ Պօլսոյ և Սիւանիքի մէջ, մայրաքաղաքը տանե-
լու համար Բուքարէի զօրքերը որ ներսի կողմերէն
ամէն օր կըհասնին հոս :

Եանեայէն կըգրեն որ մօտերս քաղմաթիւ զօրք
պիտի հաւաքուի Եզրիանուպօլիս քաղաքը : Տէրու-
թեան զանազան կողմերը գտնուած կանոնաւոր զօր-
քերու գունդերը արդէն ճամբայ ելած են նոյն քա-
ղաքը երթալու :

Ահհհմէտ Վասրէ փաշան անցածները աս քա-
ղաքը հասնելով հետեւալ օրը մեկնեցաւ ասկէ
Խուսիւպ երթալու, ուր տեղի կաւալարչութեան
պաշտօնը իրեն յանձնուած է :

ՀՈՒՌՈՍ

Աս քաղքի վերջին լուրերը՝ ամուս 7ին գրուած,
կըհաստատեն թէ քանի մը ծովու ասպատակներ
(զուրանտ) երեցեր են ան կողմերը. ու Կիօլաքայի
ծովածոցը երեսի վրայ ձգուած նաւակ մը գտնուե-
ր է, մէջը վեց զինակով (152) ձեռքերնին կապած ու
վզերնին ալ մէյմէկ մեծ քայր :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԵՒՔԻՔ

ԱՆԳՂԻՆ

Մօրնին փօղի մէջ կըկարչացուի :

«Խորհրդարանին բոլոր անդամները ներկայ էին
Լնդկայի նորածին իշխանուհւոյն մկրտութեան հան-

գէսին : Խորանը շքեղափառ զարդարուած էր ծիրա-
նաների թաւիշներով (կարմիր խաւիքէ) և ու աւե-
լի գեղեցկացուցած էր ոսկի-հիւս զարդերով : Մը-
կրտութեան աւագները արծրթէ էր ոսկեգօծ ու
պատուանդանի մը վրայ գըւած խորանին առջևը :
Վկրտութեան ջուրը Հորդանանու գետէն էր :

Լոնտոնայի օրագիրներէն մէկուն մէջ կըկարդաց-
ւի հետեւեալ լուրը :

«Երկուշաբթի օր Պլակուօլ ըստած տեղը Լոն-
տոյի մօտ, Գէլքի թիճարէթ շոգենաւուն փորձը ը-
րին : Աս նաւը՝ որուն միջինաները 200 ձիու ուժ ու-
նին, շատ գեղեցիկ շինուած է, յատկապէս Պօլսոյ
և Տրոպիկոնի մէջ ճամբորդութիւն ընելու համար.
ու ինչպէս հաստատուեցաւ, մէկ ժամու մէջ լըման
11 մղոն տեղ կերթայ : (սմանեան կաւալարու-
թիւնը յանձնած էր Պ. Օսթրապին) Լոնտոնայի
հաճախատանի ընդհանուր հիւպատոսին, որ իր
վերականգնութեամբը շինել տայ :

Վսեմափայլ Բիւ Էֆէնտին Բարձրագոյն Գրան
Լնդկայի դեսպանը, Բրթին պէյը՝ Լազիպոտի
Բարձրապատիւ փոխարքային դործակալը, ներկայ
գտնուեցան աս փորձոյն : Հոն գտնուող ուրիշ ան-
ձինքներուն մէջն էին, որոնց թիւը վաթսուներկ
հասնէր, Խայրի Էֆէնտին աւաջին քարտուղարը
(սմանեան դեսպանատան) Ս. Ոսմէն Բրթին
պէյին քարտուղարը, Ս. Սուսապինի Սեծ Բիւ-
տանիոյ Վհափառ Թագուհին թարգմանը արեւել-
եան լեզուաց, և շատ օսմանեան երիտասարդներ Ու-
լեհի զինուորական զարդաւոր աշակերտներէն : Փորձը
լըմնալէն ետեւ, աս ընկերութիւնը Պրանդըք Լօ-
գէլ կողմում տեղը ելան ուր որ փառաւոր սեղան
մը պատրաստուած էր իրենց Պ. Օսթրապի հօգը-
ղութեամբը :

Կօսէն ըստած բերդին վաւօղի շտեմարանը կայ-
ծակ իջնալով օդը ելաւ : Լըրիւ հարուր տան չափ
ու եկեղեցի մը բոլորովն կործանեցան. զեռ չիմա-
յանք աս աղետալի անցքէն մեռնողներուն թիւը :

ՍՈՒՌԱՄԹՕՐՆ. յունիսի 2 ին գէպի աւտը-
ւանց ժամը 10, կրակ առաւ Թարթար պուրթին
մէջ, որ օդածիղ փամբուշտ (Ֆիշէնք) ու 1200ի

հնդիկ ու Կէպրներ (կրակապաշաներ) ջարդեց, զարկաւ
Թափուք-Բուռ իշխանը ու գաւառին ուրիշ շատ մեծա-
մեծները. Քիշմիրի թագաւորը հարկատու ըրաւ իրեն
ու նորէն դարձաւ եկաւ Սըմըղանտ ուր մտաւ 28 (ս-
գոստոսի 1399 ին :

Լոյն տարին Սեպտեմբերի 10ին վաղեց սանձելու
Վրաստանի մէջ ապստամբութիւն մը ուր արինէն հեղեղ
վաղցուց :

Աս տեսնենք յունաց կայսրը օգնութիւն կանչեց
զինքը իրեն՝ սուլթան Պայաղիտի գէմ : Լէնկթիմուր ա-
ւաջուց տօգոհ ըլլալով այս տաճկաց սուլթանէն, որ կու-
ղէր իրեն հարկատու ընել Մոզլի տէրութեանը հպա-
տակ շատ փոքր իշխաններ, սկըսեց իր թշնամութիւն-
ները անոր գէմ : Կեսարիայի քով տաճկի բանակ մը
թիւ անցուց օգոստոսի 22ին 1400. Սըվաղ քաղաքը
անձնատուր եղաւ. 1000 տղաք, որ իրկըվեցան այս քա-
ղաքէն որ իրենց աղաչանքովը կարենան դաշնագրութիւն
մը ձեռք ձգել, Մոզլի ձիաւոր զօրացը ոտից կոխան ե-
ղան. բերդապահ զօրքն ալ, որ էին 4000 հոգի, ողջ ողջ
թաղեցան :

Վրաստանին վրայ, ու իր ճամբուն վրայ սուրըշաղկեց
Լազիպոտի, Սէնաին՝ Քըքաքներուն մայրաքաղաքը :
Աս տեսնենք իր աղան ալ սուլթան Սուհամէտ պարսից
ծոցին մէջ բանադատեց Լիւրմիւլի թագաւորը հարկա-
տու ըլլալու :

1396 Սեպտեմբերի մէջ Լէնկթիմուր նորէն մտաւ Սը-
մըղանտ հինգ տարվան աշխատութենէ ետեւ : 1398
Մարտի վերջը ձգեց ելաւ իր մայրաքաղաքէն՝ երթալ
տիրելու համար Լնդկաստանին : Իր ճամբուն վրայ զար-
կաւ աղանները, Սիւրուքները, բայց խիստ շատ ալ
կորուստ քաշեց. ու վեց ամիս քշեց մինչև Լնդուս գետը
որ հասաւ :

Իր ճամբուն վրայ ամէն բան կողոպտելէն ետեւ, վեր-
ջապէս գտնուեցաւ Լնդկաստանի բանակին դիմաց.
Ծեծկըվեցաւ սուլթան Սահմուտին հետ. ծեծէն առաջ
հարիւր հազար գերի մորթել տըւաւ որոնք նեղութիւն
ու արգելք կըլլային իրեն, կատարեալ յաղթութիւն ը-
րաւ թշնամոյն վրայ : 1399 Յունվարի 13ին տիրեց Տըհ-
լին թաղեց զանի ու անբաւ կողոպուտ ձեռք ձգեց, ան-
թիւ անհամար գերի առաւ, անցաւ Գանգէս գետը, շատ

Մարդա : 14 Յունիս :

Օսմանեան նոր շոգեհաւը փէրքի թիճարէդ , կիւրակի օրը 1 յոնտրայէն հասաւ ու շարունակեց իր ճամբան Կոստանդնուպօլիս երթալու համար :

Չորեքշաբթի օրը յանկարծ իրեք չորս ոտնաչափ բարձրացաւ ծովը , ու մեծ նաւահանգստի նոր տուն զանին համար պատրաստուած շէնքերը աւերալու կեց : Քանի մը վայրկեան անցնելէն ետեւ քաջուկացաւ ջուրը հինգ ոտնաչափէն աւելի ցածնալով : Եւ զարմանալի երևոյթը երեկ ալ պատահեցաւ :

ՔԱՆԱՔԱՆ ԽԱՒԻՔԻ

Օփուհիս , 25 Յունիս :

Իզմիրու ազգային դպրոցին պաշտպանը Սուրբ Մեսրոպ Թարգմանիչը ըլլալով , որուն անուամբ կառուցեալ է նոյն ուսումնարանը , քաղաքիս հոյոց ժողովուրդը անցած տարւոնէ ի վեր մեծ հանգստով կրօնախմբէ մեր սուրբ Թարգմանչացի տօնը . որ առ տարի եկող հինգշաբթի օրն է յուլիսի 1 ին : Հասարակութիւնը նոյն օրը շուկան չերթար . եկեղեցին հանգիստաւոր պատարագ լսելէն ետքը , բարեպաշտ և ուսումնասէր ժողովուրդը յիշեալ ուսումնարանը կը հրաւիրուին , ուր տեղ բոլոր աշակերտները հաւաքուած կըլլան : ու անոնց կերպ կերպ աշխատասիրութիւնն մեծ սեղանի մը վրայ կը դնեն որ հասարակութիւնը տեսնէ դանձը : Եւ 1 և զանազան ֆիզիզական և մաթեմատիքական գործիքներու փորձերը կըլլան Թանգարան վերձանութեան սենեակը , որն որ Մեսրոպեան դպրոցին մէջն է :

Քաղաքիս մեծաշուք կառավարիչ Համոյի պէյը , լսելով որ հացագործները , նախարկաճառները և շատ խաբէութիւններ կընեն ու գրեթէ միշտ պակաս կուտան ինչ որ կը ծախեն , մարդասէր հոգովութեամբ հաճեցաւ տասնիկ պատուէր տալ Նայիպին որ առ անկարգութեանց առջին առնէ : Եւ որ վրայ շատ հացագործներ և բանտը դրուեցան ու իրենց արժանաւոր պատիժը առին : Եւ կեց զան յիշեալ բարեջան կառավարիչը հոգ տարաւ հասարակութեան :

աւերաշարկեցան :

1404 Յունիսի մէջ Էնկիթիմուր դարձեր էր Սըմըր-զանտ որ Խօթը տարիէն ի վեր էր որ չէր տեսեր : Հոն եկաւ իրեն գետնան մը Քասապիլիսցու Թագաւորէն , ու միտքը դրաւ տիրել Չինու :

Էնկիթիմուր իր մայրաքաղաքին մէջ Խօթը ամիս կենալէն ետեւ , Թողուց զանի 1404 Նոյեմբերի 27ին սկըսելու համար այս նոր պատերազմը : Իր ձիաւոր զօրքը միայն էին 200,000 հոգի : Շամբայ ելած օրէն ի վեր եղանակներուն խառնակութիւններէն շատ մարդ կորսուցաւ իր զօրքերէն . վերջապէս 1403 Փետրվարի 18ին տեսնող հասաւ ու մեռաւ (դառաւ տեղը 71 տարւան , 36 տարի Թագաւորութիւն ետեւ : Իր չորս տղէն , Երկուքը իրմէ առաջ մեռան , ու Թողուց եռսունկը վաւակ , Թոռներ ու Թոռան զաւկներ :

Թարգմանչացի Ի գաղղիականէ 3 . 9 . Թ :

րակօրէն հարկաւոր եղած բաներուն գին դնել , որն որ շատ հաճելի եղաւ քաղաքիս բոլոր բնակիչներուն :

Քրքաղաճէն կըզրեն յունիս 17 Թիւուլ :

Եւ օրերս ադետալի անյգ մը պատահեցաւ քաղաքիս մէջ որ մեծ տրտմութիւն տուաւ ամէնուն : Հաշտ օղլու Յօհաննէս անունով գինեմոլ մարդուն մէկը չնչին պատճառէ մը նեղացած դանակով զարկաւ մեռցուց իր բնայրը (պաճառք) սափրիչ Մարութան Կաղըճեանց , որ համառ անձ մըն էր և սիրելի իր ընտանեացը և ամէնուն : Քաղաքիս կառավարիչը մարդասպանը բռնեց բանտը դրաւ բոյց դիւ չորոշեցաւ անոր պատիժը :

Պարտաւորութիւն կըհամարենք մեր մտերիմ շնորհակալութիւնը հրապարակաւ յայտնել Եկնայ մեր յարգի գործակալ Կասապեան արժանամեծար Վաղար ազգային ուսումնասիրական գովելի ջանքին փոխարէն , որ ազգասէր եռանդէ մը շարժեալ հոգով չափ կաշխատի Երջալոյս Երարատեանին յուսալազդիմութեանը համար այն կողմերը , ուր տեղ բաւական հոյսագլի ժողովուրդ ունինք :

Կարինէն ամսուս 13 Թիւուլ կըզրեն Թէ , Սօսիւ Կօսիի Վաղդիոյ հիւպատոսը նոյն քաղաքի յունիս 9 ին հասեր է հոն ու արժանաւոր մեծարանօք ու պատուով ներս մտեր է . զաշակից Տէրութեանց հիւպատոսները ու նոյն քաղաքի կառավարչին կողմանէ երևելի անձինք յատկապէս դիմաւորելու գացի են յիշեալ գաղղիացի պաշտօնատարին :

Օսմանեան ու Պարսից վէճը տակաւին կարգի դրած չէ եղեր , բայց հասարակօրէն կը յուսացէի , կըսեն , Թէ քիչ ատենի մէջ մէկ վախճան մը պիտի տրուի առ երևելի գործոյն :

Յիշեալ քաղաքէն կըճանուցանեն նաև , Թէ Ռուսաց Սեհափաւ կայսրը հաճութիւն տուեր է Սրբազան Կերսէս արք եպիսկոպոսի կաթողիկոս ընտրելուն . բայց առ լուրը ալ աւելի հաստատութեան կարօտութիւն ունենալուն համար չենք կրնար ապահով ընել մեր ընթերցողները առ բանին վրայօք ,

Ենգրիական գորվեղը Լիւր , անցած իրեքշաբթի ամուս Կիտիլենէ կըզին գնաց , հոն տեղի բրիտանեան նոր հիւպատոսին դրօշակը ողջունելու համար , ու կիրակի վերտօնի Իզմիր դարձաւ :

Օսմանեան շոգեհաւը Մեսրոպի Պահրի , երկուշաբթի եկաւ Պօլիսէն , որ նորէն զօրք առնէ մայրաքաղաքը տանելու համար :

Վաղղիացի երրորդ ծովապետը Ս . Վարալալ Տէշէն , շաբաթ օր Իզմիր հասաւ կրկնայարկ նաւով մը Լիւնթէքսիպը կոչուած . նաւահանգիստը գտնուած բոլոր պատերազմական նաւերը ու մարտկոյն (Թաւիհա) Թնդանթները գաղղիացի ծովապետին գալուստը ողջունեցին :

Փարիզու շատ օրագիրներուն մէջ հետեւեալ յօդուածը կըկարդանք :

«Յունաստանի վիճակը շատ գէշ է , Ոթոն Թագաւորին անկարելի զրուծեան մը մէջ հաստատ կենալով , արդէն իր իշխանութենէ իյնելուն վրայ ալ խօսք եղաւ : Իրեն յաջորդ պիտի անուանի կըսեն ,

չափ ուսմը (գումայարա) բեռնաւորուած էր : Որովհետեւ նաւահանգստի բնակիչները վախ ունէին սուկէց , փայտատուները (պոլթաճը) ու տոնահատ զինուորները քաջէին տարին առ նաւը Տօքի մէջ . հազիւ ներս մտած էր , մէյ մըն ալ սոսկալի լինէր դուր մը լսեցաւ ու ուսմիները նետակցան ամէն կողմ , բայց մարդու վնաս մը չեղաւ :

ԱՄԵՐԻԳԱ

Միլլըրիսը բուսած նոր աղանդականները (Հիօյի երկրին , իմացուցին Թէ աշխարհքիս վախճանը պիտի որ ըլլայ առ տարւոյս մէջ . շատերն ալ ապրիլի 11 ին կըստատէին : Եւ անցմէ քաղմութիւն անձինք ազգէ համողած ըլլալով Թէ առ զիւրածը խիստ շուտով պիտի ըլլայ իրենց համբարձման ըզգեսները հաղնելով երան գերեզմանները գացին , որ պիշերը հոն անցունեն , ուր տեղ իրենց աղանդակից ներքին անհամար մարդիկ ալ Թաղած էին , սպասելով երկինքը ելլել առ ետքիններուն հետ անոնց յարութիւն առնելու ժամանակը : Բայց նոյն օրը անցաւ առանց բան մը հանգիստի : Կըսէ Թէ առ անցմէ խել մը անձինք այնքան մոլորած էին առ արտաւոյ աղանդէն որ ինքզինքնին մեռցուցին , ու մանք ալ խնթեցան :

ՎԻԵՆՆԱ

Եւ մայրաքաղաքիս մեծամեծներէն քանի մը անձինք ու քաղաքապետը , անցածները Ս . Սալոմոն Ռօզշիլտի բնակարանը գացին ու տուն իրեն Վիեննայի պատուոյ քաղաքակցութեան 1) հրամանագիրը , ամէն իրաւունքներով և օգուտներով որ յիշեալ փողոսէն կախում ունին : Ս . Սալոմոն Ռօզշիլտ որ ի վաղուց հետէ շատ առատաձեռնութիւն ցուցուցած է առ քաղքին , առ անգամ ալ 35,000 Ֆիօրին յանձնեց յիշեալ երեւելի անձինքներուն , որ հասարակութեան հարկաւոր եղած բանի մը գործածեն առ զրամբ :

Եւ Երրորդի շատ քաղաքներուն մէջ օրէնքը կարգիէ հրէաներուն քաղաքային ըլլալ , ու քաղաքային մը ունեցած իրաւունքներէն ու արտօնութիւններէն զերեւած են :

Եգիպտոսի սուլթանը մերժելով հարկատու ըլլալը Սողդի տէրութեանը , Էնկիթիմուր քալեց Եօրեհստանի վրայ , ու հոն արեւը եգիպտական բանակը . ետքը առաւ Հալէպը Եօյիմիւրի 1 ին 1400 ին ու իր զօհերուն գլուխներով կանգնել արվաւ շատ աշտարակներ տասը կանգուն բարձրութեամբ ու քսան ալ բոլորակութեամբ : 1401 Փետրվարի 17 ին երեց Վամասկուր (Համը) , յարձակեցաւ Պաղատաի վրայ ու ներս մտաւ Յունիսի 9 ին , բնակիչներուն սարսափելի ջարդը ութը օր քշեց , ու 90,000 գլուխով կանգնել արվաւ 120 աշտարակ :

1402 Փետրվարի 16 ին քալեց Նիստուրի վրայ ու 800,000 պատերազմիկ զօրքով Վաղատիսի (Ենկիլիքի) մօտ սուլթան Պայազիտին հետ ըրաւ այն համաւաւոր ծեծը որ տաճկի բանակը 400,000 հոգի յաղթեցաւ , սուլթան Պայազիտն ալ գերի բռնեցաւ : Վսկտեմիւրի վերջը Իզմիր ալ անձնատուր եղաւ Սողդի բանակին . որոնք կողպտեցին այս քաղաքը , տունները քակեցին ու բնակիչներն ալ բնաջինջ ըրին . անկէց ետեւ Էնկիթիմուր զնաց Սրաստան . հոն ալ արեան հեղեղներ վազեցին , եկեղեցիները անկրկնելի եղան ու Խօթը հարկը գեղ ալ

կամ 15 օրոք մեկը կը գործէր և կամ 1 օր մը չէր գործէր : Ամենք կը ստանային 10 օտոմանի իշխաններ : Կըրպատէս Բ. օպուրի () կըրպատ իշխանին համար ալ կըրպատէր : Եւ Բ. օպուրի մէկը իշխանուհւոյն էրիկը : Եւ զոյգներուն վըրայօք թէպէտ հաստատ տեղեկութիւն մը չունինք . սակայն չենք կարծեր որ բոլորովին անհիմն ըլլան :

Երկրի փոխադրելի տներ :

Երկրայի մէջ առաջ երթալու վրայ է նոր սովորութիւնը (մօտան) երկրի թափու տներ շինելու : Եւ կերպ տուն մը՝ եւսայրիկ ու տան կամ տասնէրկու սենեակով , 25,000 Փռանքով կը շինուի : Թէ որ զրայինքէդ գոհ չես ապա մտաւոր կամ կուտար մարդիկ ըլլալուն համար , թէ որ կուտիս հեռանալ անոնցմէ ու զլիւս ցաւէ աղաւթիլ , քիչ հարուր Փռանք կամ գուցէ սակեց պակաս ծախք ընելով քսիկը կուտաս տունդ ու ուզած տեղդ կըրտանիս : Հէրսէի շատ պատուական գիւտ մըն է տարիկ , ու հիմակուան աստիճան խիստ հարկուոր :

Պարտ
() Դար . Միլանու ,

Համապարհորդին մէկը աչքէ անցունելով ամէն ազգի կերակուրներուն զանազան եղանակը , կըսէ : Թէ չինացիք չափաւորութեան յաղթանակին արժանի են : Իրեք քաղաքի թաւ թէյ , քիչ մը բրինձ , քանի մը լիւի քնաբեր ծուխ , ահա փէքինի ու Բանթօնի մէջ եղած հարուստ մարդու մը բոլոր կերակուրը քանքորս ժամու մէջ : Իրենք զգալով չեն ուտեր , այլ մէկմէկ հատ քերանին կը զննեն մէկ աղտիկ փայտով մը գրիչի չափ հաստութեամբ , երբոր եւրոպացի մը յաջողակ է ու սովորած է նէ հազիւ կըրայ բերանը գնել երկու կամ երեք հատ բրինձ , քան ըստէ մէջ : Իսկ հասարակ ժողովուրդը շինմանին այնքան շատ զփութութիւն չի քաշեր կերակուրի կողմանէ . բաւական է անոնց որ վաճառանոցները միշտ շուն ու կատու ծախու գանձին . ասոնք են իրենց խիստ պատուական կերակուրները :

Կան ժողովուրդներ ալ որ հոգ կուտեն , ու Մ. Էիւրոպայի () թիւումբերուն սովորութեանց վրայ հետաքրքրական մանրամասն տեղեկութիւններ տըված է . ասոնք () ընդերքի մէջ ցրուած հնդկաստանցիներն են . անոնց մէջը անհամեմատ քանի տեղ սեպուած է տեսակ մը պարարտ կաւ , որ իրենց գետին եղբայրները կը գտնուի . անով խոշոր գետակներ կը շինեն , քիչ մը կըրկով կեփեն , ու անգին գանձի պէս կը պահեն : Երբոր ջրով լեցուն ամանի մը մէջ աս արտաւոր կերակուրէն քանի մը կտոր նետեն նէ , անկէց եղած տիւրովը օթթումբները փառաւոր սեղան մը կը պատրաստեն : Կերակուրի համէ հասկըցող մարդիկը՝ երբեմն մէկ կամ երկու մողէս (բերքէնքէլ) ալ կը զննեն անոր մէջ :

Մարդակերներուն համար ալ քարոզչին մէկը կը պատմէ թէ , չին ուղեր անոնք որ իրենց բռնած գերիները մկրտուին , վախճալով որ չըլլայ թէ մը կըրտութեամբ ան խնդիրուն միւր այնքան պարարտ (կազը) չըլլայ : Իսկ աս մարդակերներուն վրայօք ըստ մը կուտայ Բ. օպուրի օրադիրը , որուն նմանը ուրիշ տեղ չունի : « Երբոր Լնցիքան մը իր հնազանդութեանը մեծ նշան մը կուզէ ցուցը

նէլ իր թագաւորին , աղէկ մը կը գիրնայ , ու հոքը մեղցունել կուտայ զնքը որ իր մարմինէն կերակուր պատրաստեն թագաւորին , որ ուտելէն հոքը իր կըրած մարդուն տղին կըսէ . « Բ. օպուրի կերպ , շատ համալ էր փափուկ ու սղէկ համեմատ » . մնալնովն ընտանիքը կըրկին երջանիկ համարիլ զիրենք ու հպարտանալ :

ԱՌԵՏՐԱՍԿԱՆ ԵՌԻՔԻՔ
ԳԼԳԼԻ

Մարտիկա , 9 Յունիս :

Բամբակ : Թէպէտ Լ. մերիգայէն աս շարժ ապրանք չէկաւ , ու նոր յուղարկութեան լուր չունինք , այսու ամենայնիւ գիններուն փոփոխութիւն մը չեղաւ , 500 պարսիկ չափ ծախեցաւ անցած շաբաթ առջի գիներով բայց Լ. մերիգայէն զԲ. օպուրի օրէ օր իջնալով վրայ են . մէկ մաս վարնոց Բ. օպուրի 45 Փռանքի 50 քիլոկրամը . միւսը անսակ Ս. օպուրի հաւել թէ 55 կամ 60 Փռանքի անոնց կը գտնուի , ասոր հակառակը աղւոր և պատական Ս. օպուրի շատ կուզի և աւելի գիներով անոնց կը գտնուի , աս շաբաթ իջեալ տեսակ օպուրի 8 պարսիկ ծախեցաւ 72 1/2 Փռանքի . Կ. օպուրի բամբակը 52 1/2 Փռանքի ծախեցաւ , որ 15 օր առաջ 57 1/2 կամ էր : 100 պարսիկ Կ. օպուրի անցած տարւան հունձին բամբակներէն ծախեցաւ 66 1/2 Փռանքի . ասոնք ամէնը հարկին 2 վար իջեցունելով :

Լ. փիւն : Միշտ թու է ու գինները բարձրանալուն յոյս չի կայ . աս օրվան արժողութիւնը 11 Փռանք է կէս քիլոկրամը :

Ս. օպուր : Թէպէտ անցածները Գ. օպուրի հիւսիսային կողմէն եկած լուրերուն վրայ շատ ուղեցաւ աս ապրանքը ու գիններն ալ բարձրացաւ , բայց խիստ քիչ զինաւցաւ , ու նոյն կողմէն նորէն եկած անյաջող լուրերուն պատճառով կրկին թուցաւ ու ասորան օրս հաղել թէ 43-44 Փռանքի անոնց կը գտնուի հարուր քիլոկրամը :

Կտաւտ : Կ. մանապէս չուղիւր , ու հիմական արժողութիւնը 25 Փռանք է 100 քիլոկրամը :

Տ. օպուր : Թու է աս ալին տեսակ ապրանքը 1 1/2 Փռանքի կէս քիլոկրամը հաղել թէ կը ծախուի :

Գ. օպուր : 2 օրվար ու գինները օրէ օր իջնալով վրայ են :

Մ. օպուր : Կ. օպուրի հաւելին աստուութեանը վրայ երկբայութիւն ըլլալով գէշ եղանակներուն պատճառով , աս ապրանքը քիչ մը կուզի . Պրուսիայի երկան խալիսն 14-14 1/2 Փռանքի ծախեցաւ ու Պարսկաստանին 15 Փռանքի կէս քիլոկրամը :

Չէթ : Կ. օպուրի վերաբերեալ ձեթը թու է ու միւնէ 108 1/2-109 Փռանքի ծախեցաւ , եթ թու գրան (75 օխան) :

Թ. փիւն : Թու է . Լ. մերիգայէն տեսակը 2 1/2-2 1/2 Փռանքի կամ է կէս քիլոկրամը ապրանքին աղւորութեանը համեմատ :

Մ. օպուր (գարէնփիլ) : Եւ աս ապրանք ծախեցաւ 90 Փռանքի յիսուն քիլոկրամը :

Կտաւտ : Թու է ու գինները շատ իջան . Ինչի տեսակը 35-40 Փռանքի ծախեցաւ 50 քիլոկրամը , ապրանքին աղւորութեանը նայելով . Լ. մանապէս 50 Փռանքի :

Ե. օպուր : Թու է և գինները ցած են 27-30 Փռանքի 50 քիլոկրամը . զոտնը հարուրին 7 վար իջնալով թղթին համար 32-33 Փռանք է :

Հ. օպուր : Լ. մերիգայէն շարունակելուն պատճառով նոր հունձին աստուութեանը համար երկբայութիւն ունեցան ժամանակ մը ու գիններն ալ 1 կամ 2 Փռանք

բարձրացան . բայց յետոյ եղանակները փոխելու և անձրեններուն գաղաղելուն լուրերը առնելով կրկին առջի գինները իջաւ :

ՏԱՆԿԱՍՏԱՆ

Օ. միւնիս , 25 Յունիս :

Լ. օպուրի քիւթ թէպէտ Լ. մերիգայէն մէջ է հասարակօրէն , ինչպէս որ ամէն տարի աս ամիսներս կը պատահի , այսու ամենայնիւ քիչ շատ զործանութիւններ կը լան , որոնց վրայ արժան կը համարենք քիչ մը տեղեկութիւններ տալ :

Բամբակ : Թէպէտ Լ. օպուրի գրեթէ ամէն կողմէն եկած լուրերը խիստ անյաջող են , բայց և այնպէս անցած շաբաթվանէ ի վեր 600 պարսիկ չափ զանազան տեսակ բամբակ ծախեցաւ 167 զուռուշէն մինչև 205 խանթարը , 1 օխան ու Մ. օպուր խրկելու համար :

Բ. օպուր : Լ. մերիգայէն կուզայ զօրսերէն . մէկ մաս Պ. օպուրի օրէ օր ծախեցաւ աս շաբաթ աղւոր ապրանք 223 զուռուշէն խանթարը . բաւաճ առաջին տեսակները՝ 170-175 . ու Լ. օպուրի 170 զուռուշէն :

Գ. օպուր : Լ. շաբաթ 1000 չէքի չափ ծախեցաւ 32 1/2 չէքի (կրկու օխան) . քիչ ապրանք կայ :

Փարսիկ : Միշտ կուզի . ու քիչ ապրանք կայ մաւնաւոր Թ. օպուր տեսակէն գրեթէ չի կայ , որուն գինը 130 զուռուշէն խանթարը : Լ. շաբաթ 5000 խանթարի չափ Լ. մերիգայէն տեսակ փարսիկ ծախեցաւ 110 զուռուշէն խանթարը . բամբակի տեսակով :

Լ. փիւն : Կ. օպուրի վաճառմանը մը չունինք նշանակելու . նոր հունձէն 10-12 միւնէն եկաւ աս օրէս , ու կը հաստատեն թէ 60 զուռուշէն անոնց կայ , բայց ապրանքի տեղերը չեն ուղեր տալու :

Լ. օպուր : Կ. օպուրի կուզի ու բաւական ապրանք ծախեցաւ 6 1/2 զուռուշէն օխան :

Հ. օպուր : Կուզի Լ. օպուրի յաջող լուրերուն վրայ . Լ. օպուրի աղւոր ապրանքը 20-22 զուռուշէն և Պ. օպուրի քիլէն : Կ. օպուրի 7-8 զուռուշէն :

Կտաւտ : Թ. օպուրի աղւոր տեսակ խալիսն 530-535 զուռուշէն հարուր օխան գիրաւաճաւ է :

Պ. օպուրի ստակին զլուխը հարուրին 17 ելու ալսոր , ու խիստ հաղւաղելու է : Կատանդիւնուսը փոխանակութեան քոնթրաքթիւն ալ 12-12 1/2 զուռուշէն է հարուրին բամբակի տեսակով :

ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Եւ Օրադիրը շաբաթը անգամ մը կը տղի . տարեկան ստորագրութեան գինը՝ 120 զուռուշէն է կանխիկ (փէլ) ալ որ ուղէկ նոյն տարադրով :

- Խղիւր օրադրութեան տարադր :
- Պ. օպուրի փառն Եւրոպայի Սարգիս Ա. գրատունը :
- Պրուսիա Բ. օպուրի Մարտիկա ու Գ. օպուրի Ա. մարտիկ :
- Ա. օպուրի Ա. օպուրի Կ. օպուրի մարտիկ :
- Կ. օպուրի Ե. օպուրի Մ. օպուրի գրատունը :
- Զ. օպուրի Ս. օպուրի աղւոր Զ. օպուրի գրատունը :
- Թ. օպուրի Ա. օպուրի Գ. օպուրի գրատունը :
- Կ. օպուրի Լ. օպուրի Զ. օպուրի աղւոր մարտիկ :
- Ա. օպուրի Լ. օպուրի աղւոր մարտիկ :
- Եւրոպայի Լ. օպուրի աղւոր մարտիկ :
- Պ. օպուրի Ա. օպուրի աղւոր մարտիկ :
- Մարտիկ Ա. օպուրի Մ. օպուրի վաճառատունը :
- Գ. օպուրի Ա. օպուրի Լ. օպուրի վաճառատունը :
- Թ. օպուրի Ա. օպուրի Լ. օպուրի խալիսն :
- Ս. օպուրի Ա. օպուրի աղւոր Ա. օպուրի վաճառատունը :
- Պ. օպուրի Կ. օպուրի Ա. օպուրի օրադիր և ընկերաց վաճառ :
- Կ. օպուրի Գ. օպուրի Փ. Ա. Գ. օպուրի գրատունը :
- Մարտիկ օրադիր Ս. օպուրի և ընկերաց վաճառատունը :
- Մ. օպուրի ու Պ. օպուրի Կ. օպուրի Ս. օպուրի գրատունը :